

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 30

med anledning av propositionen 1978/79: 144 om bidrag till en svensk vetenskaplig expedition till Arktis jämte motion

Propositionen

I propositionen 1978/79: 144 har regeringen (utbildningsdepartementet) efter föredragning av statsrådet Wikström föreslagit riksdagen att till Bidrag till en svensk expedition till Arktis under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 045 000 kr.

Under sommaren 1980 planeras en vetenskaplig expedition till Arktis. Huvudansvariga för expeditionen är Vetenskapsakademien samt Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi. Den är planerad i samråd med internationell expertis och med visst internationellt deltagande.

Det vetenskapliga programmet för expeditionen omfattar i huvudsak atmosfärforskning, geovetenskaplig och marinbiologisk forskning. Expeditionen kan förväntas ge värdefulla vetenskapliga bidrag som leder till mer omedelbar tillämpning inom meteorologi och miljövärd liksom bidrag till förståelsen av jordens och de levande organismernas historia och utveckling.

Expeditionen är planerad att äga rum under ca tre månader sommaren 1980 och förutsätter för sitt genomförande tillgång till en svensk statsisbrytare och helikoptrar med besättningar. I propositionen föreslås att ett särskilt anslag förs upp i statsbudgeten för nästa budgetår under vilket 5 045 000 kr. anvisas som bidrag till kostnaderna för dessa ändamål.

Motionen

1978/79: 2273 av Birger Rosqvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att det isbrytarfartyg som skall utnyttjas för den vetenskapliga expeditionen till Arktis bemannas med civil personal.

Utskottet

I propositionen 1978/79: 144 föreslår regeringen att riksdagen skall anvisa medel för en svensk expedition till Arktis under sommaren 1980. Bakgrunden är enligt propositionen följande.

Vetenskapsakademien (KVA) vände sig i en skrivelse i januari 1977 till svenska forskare för att utröna intresse och vetenskaplig grund för att genomföra en expedition till Arktis. Förslagen bearbetades och fick därefter utgöra grunden för ett forskningsprogram omfattande i huvud-

sak tre programområden, nämligen atmosfärforskning, geovetenskaplig forskning och marinbiologisk forskning. De aktuella forskningsprojekten prövades inom naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR) som beslöt att svara för de kostnader som hänger samman med nödvändig utrustning samt materiel för de vetenskapliga projekten liksom kostnader för planering. I april 1978 begärde KVA, Svenska sällskapet för Antropologi och Geografi samt Kungl. Örlogsmannasällskapet att regeringen skulle ställa resurser till förfogande för en vetenskaplig expedition till Arktis.

Föredragande statsrådet framhåller i propositionen att det vetenskapliga värdet av expeditionen kan förväntas bli stort. Expeditionen kan därigenom komma att väsentligt bidra till den svenska forskningens internationella anseende. Föredraganden förordar efter samråd med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen att en svensk statsisbrytare samt två försvarsmakten tillhöriga helikoptrar under ungefär tre månader sommaren 1980 får användas av expeditionen.

I motionen 1978/79: 2273 hemställer motionärerna att det isbrytarfartyg som skall nyttjas för expeditionen bemannas med civil personal.

Sjöfartsverkets isbrytare har enligt vad utskottet erfarit f. n. militär bemanning. Frågan om civil eller militär bemanning av isbrytare har utretts vid flera tillfällen. I propositionen 1978/79: 116 om vissa sjöfartsfrågor berörs bl. a. denna fråga. I denna proposition framhålls att frågan om en ändrad bemanning av isbrytare måste utredas ytterligare innan ett definitivt förslag kan lämnas.

Med hänsyn till att bemanningsfrågan nu bereds inom regeringskansliet föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionen 1978/79: 2273.

Regeringen föreslår att 5 045 000 kr. anvisas som bidrag till expeditionen. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 144 och med avslag på motionen 1978/79: 2273 till *Bidrag till en svensk expedition till Arktis* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 045 000 kr.

Stockholm den 4 april 1979

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Jörgen Ullenhag (fp), Iris Mårtensson (s) och Ylva Annerstedt (fp).